

Programma 1 Bestuur en veiligheid

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Samen werken aan een toekomstbestendig openbaar bestuur in Brabant. Zodat inwoners kunnen vertrouwen op een slagvaardige, democratische, integere en rechtmatige overheid.

We werken aan goed en integer openbaar bestuur, omdat dit noodzakelijk is voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Opgaven worden steeds complexer en dat vraagt om een daadkrachtig bestuur dat in staat is om problemen op te lossen. Er komen grote veranderingen op de samenleving af op het gebied van onder meer wonen, werken, mobiliteit, klimaat, energie, natuur en landbouw. Daarom is een aanpak nodig die aansluit bij de eisen van deze tijd: democratisch, rechtmatig, slagvaardig, integer en waar nodig opererend als één overheid. Zelfs in een welvarend land als Nederland staan de betrouwbaarheid en de legitimiteit van de overheid onder druk, mede door de alsmaar toenemende (zware) criminaliteit en de vermenging van de onder- en bovenwereld. Daarom geven we onverminderd uitvoering aan de bestuursopdracht 'veilig en weerbaar Brabant'. Als we daarbij de diverse (landelijke) incidenten in ogenschouw nemen die een directe aanval zijn op de democratische rechtsstaat, dan is duidelijk dat een gezamenlijke inzet van de overheid langjarig moet zijn. Landelijk wordt daarbij al gesproken over een termijn van minimaal tien jaar, wat mogelijk al iets zegt over een vervolg van de provinciale bijdrage aan de aanpak van ondermijning in Noord-Brabant na 2023.

We hebben een kwalitatief goed bestuurlijk netwerk nodig, dat effectief samenwerkt met burgers en triple-helix partners. Hoe en hoeveel we als overheden samenwerken, bepaalt voor een belangrijk deel hoe inwoners de doelmatigheid en de kwaliteit van het overheidsbeleid ervaren. Het is daarbij belangrijk om inwoners te betrekken bij besluitvorming. We stellen het beleidskader voor een Toekomstbesteding bestuur op. Deze bevat ook een visie op de regionale samenwerking.

Brede welvaart voor alle Brabanders. Dat is ons streven. In essentie gaat het daarbij om het welzijn en welbevinden van de Brabantse inwoners en toekomstige generaties. Een Brabant waar mensen willen zijn en willen komen, waar het fijn is om te wonen en te leven en waar iedereen profiteert van de goed draaiende economie. We willen de vooruitgang van Brabant niet alleen afmeten aan economische groei, maar bovenal aan vorderingen op welzijn van onze inwoners. Het is daarbij van belang om onze opgaven in onderlinge samenhang en steeds vanuit een breder perspectief aan te vliegen met als doel de brede welvaart voor Brabanders te verstevigen.

Gezondheid is een indicator binnen brede welvaart en een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet. Daarom werken we eraan om gezondheid in alle provinciale programma's een plek te geven door voor gezondheid per beleidsprogramma minimaal één gezondheidsindicator op te nemen. We hebben ons daarbij als doel gesteld: voor iedere Brabander drie gezonde levensjaren erbij. Daarmee komt het integrale karakter van dit thema in deze begroting duidelijk naar voren.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid en integriteit

Steeds vaker zorgt de georganiseerde misdaad voor ondermijning van het gezag van de overheid en onze samenleving. Een succesvolle aanpak van deze ontwikkeling vraagt om een weerbare en integere overheid, maar ook om een weerbare samenleving. Een openbaar bestuur dat niet doeltreffend op kan treden tegen georganiseerde criminaliteit en ondermijning, verliest uiteindelijk het vertrouwen van de inwoners en grip op de samenleving. Een integere en weerbare overheid die actief samen optrekt met inwoners, bedrijven en instellingen, is daarom een belangrijke kernkwaliteit van het openbaar bestuur. Met het in 2021 vastgestelde Masterplan interne weerbaarheid zetten we hiermee zelf belangrijke stappen als provinciale organisatie, waarbij we tevens de boodschap van noodzakelijke integriteit en weerbaarheid uitdragen naar de aan de provincie verbonden partijen.

Indicatoren:

- Door een online social media campagne is de meldingsbereidheid positief beïnvloed.
- Een inmiddels beschikbaar risicotaxatietool ondermijning bedrijventerreinen met indicatoren vergroot de mogelijkheden om criminaliteit en ondermijning op bedrijventerreinen tegen te gaan.
- Uitvoeren van de handreikingen en acties uit de Brabantse norm weerbare overheid door gemeenten en provincie versterkt een weerbare overheid in Noord-Brabant ("de dijken overal even hoog").

Wat gaan we daarvoor doen?

Cursus 'Vergroting weerbaarheid' verzorgen voor provinciale collega's, die nieuw binnenkomen of die waarvoor dat gezien hun taak van belang is

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal provinciale collega's dat de cursus 'Vergroting weerbaarheid' heeft gevolgd	100			

Samen met Taskforce-RIEC Brabant Zeeland gesprekken voeren met gemeenten om hun fitheid tegen ondermijning te stimuleren

Indicator	2024	2025	2026	2027
Gemeenten die stappen zetten om fitheid tegen ondermijning te vergroten	56			

Uitvoering aanbevelingen uit het Masterplan interne weerbaarheid

Nadat implementatie in 2023 is afgerond van de twaalf aanbevelingen uit het Masterplan op het terrein van "bewustzijn en betrokkenheid", "bestuur en beleid", "borging organisatie" en "cultuur en handelen", zal in 2024 verder worden gewerkt aan integratie van de Brabantse norm weerbare overheid in het provinciaal handelen.

Aantal jonge bezoekers aan de Riskfactory

De Riskfactory is de ontdekfabriek voor veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Jongeren krijgen door middel van belevingsonderwijs inzicht in risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid. Doordat ze zelf beleven wat de risico's kunnen zijn, beklijft het beter en is het rendement op lange termijn beter. Daardoor worden bewustzijn en zelfredzaamheid van deze jongeren vergroot en dragen we bij aan het beperken van risico's en het voorkomen van ongelukken. (Gezondheidsindicator)

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal jonge bezoekers aan de Riskfactory	5.000			

Wat willen we bereiken?

Brede Welvaart incl. Gezondheid

Brede Welvaart incl. Gezondheid

Verstevigen Brede Welvaart voor alle Brabanders

Het streven is een Brabant in goede balans waar mensen willen zijn en willen komen. Middels de uitvoeringsagenda 'Samen werken aan Brede Welvaart', werkt Brabant aan het verstevigen van brede welvaart voor alle Brabanders. Om het inzicht te vergroten en om te bepalen hoe Brabant ervoor staat kiezen we Brede Welvaart als maatstaf. Als start hebben onderzoek gedaan naar de ervaren brede welvaart onder 10.000 Brabanders. Inzichten die ons een completer beeld geven hoe Brabanders hun kwaliteit van leven en leefomgeving ervaren en waarderen. In afwachting van het bestuursakkoord zijn wij voornemens een Monitor Brede Welvaart in Brabant te ontwikkelen om te kunnen bepalen waar overheidsinterventies nodig zijn om brede welvaart te verstevigen. Een instrument wat duidelijk maakt hoe de brede welvaart zich in Brabant ontwikkelt en voor welke opgaven de regio's staan.

Indicator 2024

- We ontwikkelen een monitor brede welvaart in Brabant (populatieonderzoek uitgevoerd naar de ervaren brede welvaart vastgesteld op 11 juli 2023)

Gezondheid

We streven naar 3 gezonde levensjaren erbij voor elke Brabander in 2030.

Middels de uitvoeringsagenda gezondheid werkt Brabant aan een gezonde samenleving. Daarom krijgt gezondheid in alle provinciale programma's een plek. Tot 2030 werken we aan twee doelstellingen als onze bijdrage aan deze ambitie: 1) Van norm naar continue verbetering, waarbij wordt ingezet op een verbeterfilosofie binnen al onze begrotingsprogramma's. En 2) van zorg naar gezondheid: waar ingezet wordt op een transitie van zorg naar gezondheid waardoor er meer inzet komt op preventie.

- **Indicator 2024**

De Levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid (LGEG, RIVM 4 jaarlijks uit GGD Volwassenmonitor). Op het moment van het vaststellen van de ambitie 'drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander', was de LGEG in Brabant voor het laatst gemeten in 2016. Inmiddels hanteert het RIVM een andere rekenmethode waardoor cijfers uit 2016 niet te vergelijken zijn met de nu beschikbare cijfers uit 2020. Om die reden nemen wij nu als referentiejaar 2020 voor genoemde ambitie.

- In GGD-regio West-Brabant was de LGEG in dat jaar 66,3 jaar, in GGD-regio Hart voor Brabant 66,8 jaar en in GGD-regio Brabant Zuidoost 67 jaar. Brabantbreed 66,7 jaar.
- Alle begrotingsprogramma's hebben met ingang van de begroting 2023 tenminste één gezondheidsindicator opgenomen, in de begroting 2024.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda brede welvaart die invulling geeft aan rolneming van provincie

Met de uitvoeringsagenda brede welvaart is een duidelijke aanpak uitgewerkt om het thema Brede Welvaart in Brabant verder op de kaart te zetten. Een uitvoeringsagenda die ons in staat stelt bij te dragen aan brede welvaartsontwikkelingen in Brabant. Om hieraan bij te dragen bouwen we aan een stevig triple helix netwerk dat actief samenwerkt aan kennisontwikkeling en kennisdeling. Dat doen we o.a. via: het praktijknetwerk brede welvaart, de week van brede welvaart en de Academische Werkplaats Brede Welvaart. Daarnaast worden intern, beleidsprogramma's ondersteund in de stappen die nodig om zijn het brede welvaartspectief te borgen.

Doorontwikkelen van Brabantse Monitor Gezondheid

De monitor wordt het middel waarbinnen beschikbare gezondheidsinformatie bij elkaar wordt gebracht, zodat de provincie en haar partners zicht krijgen waar gezondheidswinst valt te behalen en hoe interventies het meeste kans van slagen hebben. Daarmee kunnen we zo goed mogelijk sturen op onze inzet voor gezondheid, maar ook onze Brabantse partners doen hier hun voordeel mee.

Organiseren dag van de gezondheid

In 2024 organiseren we de derde Dag van de gezondheid. Doel van deze dag is om de deelnemers te informeren over partijen en initiatieven die bijdragen aan de positieve gezondheid van de Brabander en om verbindingen te leggen. Tijdens de Dag van gezondheid faciliteren wij de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen deelnemers.

Indicator	2024	2025	2026
Ieder begrotingsprogramma levert tenminste één gezondheidsindicator aan	9	Pm	Pm
De levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid (2023, 66,7 jaar)	stijgend	stijgend	Stijgend

We verkennen of een tweede ronde van het Brabant Outcomes Fund (BOF2) haalbaar is en bij kan dragen aan het versterken van brede welvaart in Brabant

Op 8 december 2020 heeft PS ingestemd met de nadere uitwerking BOF2, waaronder het committeren van externe financiers, borging bij de BOM en inrichting impact financiering en monitoring. Aangezien borging bij de BOM niet haalbaar was moest een externe fondsmanager worden aangetrokken. Op 11 december 2021 is de Europese aanbesteding opengesteld en hebben wij op 28 april 2022 de opdracht gegund. Echter het aantrekken van externe financiers verliep moeizaam, medio dit jaar is besloten de opdracht niet te verlengen maar te evalueren en te verkennen welke variant voor BOF2 haalbaar wordt geacht. Uitkomsten hiervan zullen in Q4 via een Statenmededeling met uw Staten worden gedeeld.

Continue aandacht voor meekoppelkansen en monitoren voortgang op indicatoren begroting 2024

Alle begrotingsprogramma's koppelen gezondheid mee in hun beleid. We monitoren actief de voortgang op de indicatoren die voor begroting 2024 zijn aangeleverd. Daarnaast houden we continue aandacht voor meekoppelkansen van gezondheid.

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig openbaar bestuur

Omschrijving (toelichting)

Onze ambitie is om de kwaliteit van het openbaar bestuur en de bestuurlijke samenwerking te blijven verbeteren, zowel binnen Brabant met (maatschappelijke) partners, als met de andere provincies (Interprovinciaal Overleg) en het Rijk. Dit willen we doen met de Brabanders, om de maatschappelijke opgaven in Brabant zo goed mogelijk te realiseren. We stellen een beleidskader Toekomstbestendig Bestuur op, waarin de provinciale ambities worden vastgelegd. In het verlengde daarvan worden de bijbehorende indicatoren tegen het licht gehouden. Als onderdeel van het beleidskader wordt een participatiebeleid voor de provincie opgesteld. Vanuit de Omgevingswet en de Wet versterking participatie decentrale overheden is de provincie verplicht om de inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. Beleid en verordening worden in samenhang opgesteld.

De klimaatopgave, energietransitie, het verstedelijkingsvraagstuk, de toenemende ongelijkheid in de samenleving en het omgaan met de gevolgen van de vergrijzing zijn grote maatschappelijke opgaven. Ze spelen lokaal, regionaal en wereldwijd en stellen meer dan ooit hoge eisen aan de samenwerking van bestuurlijke organisaties. Het vraagt om een bestuur dat functioneert als één overheid door overheidslagen, schaalniveaus en maatschappelijke opgaven heen. Hiervoor zijn slagkracht en schakelkracht essentieel. Daarom investeren wij in de bestuurlijke samenwerking, op regionaal en interregionaalniveau. Dat doen we onder meer via de regionale ontwikkeldagen, BrabantStad en de samenwerkingsagenda met de Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG).

Indicatoren:

- In 2024 is participatiebeleid en -verordening voor de provinciale organisatie geformuleerd.
- Inwoners zijn bij tenminste zes beleids- en uitvoeringsontwikkelingstrajecten betrokken tot en met 2024.
- De kwaliteit van het openbaar bestuur bevorderen we via bestuurlijke samenwerking in Brabant

We stellen een nieuw beleidskader Toekomstbestendig Bestuur op, waarin de provinciale ambities worden vastgelegd. In het verlengde daarvan worden de bijbehorende indicatoren tegen het licht gehouden. In begroting 2024 wordt uitgegaan van de bestaande indicatoren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Formuleren provinciaal participatiebeleid

Als onderdeel van het beleidskader Toekomstbestendig bestuur leggen we een participatiebeleid en -verordening voor de provinciale organisatie voor ter besluitvorming door Provinciale Staten. Daarmee geven we tevens invulling aan de verplichting vanuit de Omgevingswet en de Wet versterking participatie.

Burgers zijn meer betrokken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering

In 2024 voeren we bij geplande beleidsvormingsprocessen tenminste drie experimenten uit met verschillende vormen van participatie.

Indicator	2024	2025	2026	2027
Experimenten met verschillende vormen van participatie bij geplande beleidsvormingsprocessen	0	0	0	0

Opkomst verkiezingen in Noord-Brabant

Verplichte indicator: De opkomstcijfers in Noord-Brabant van verkiezingen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden, weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden (BBV verplichte indicator)

Afspraak is geen streefwaarde op te nemen, maar achteraf te rapporteren over de opkomst.

Organiseren bestuurlijke samenwerking

In 2024 organiseren we tenminste acht ontwikkeldagen samen met de regio.

Wat willen we bereiken?

Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen voeren hun wettelijke taken conform de wet uit

Met Interbestuurlijk Toezicht bevorderen wij dat gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun wettelijke taken uitvoeren. Het is onze ambitie dat het toezicht hen ondersteunt bij het voortdurend verbeteren van hun taakuitvoering. Zo dragen we bij aan het goed functioneren van het openbaar bestuur en het vertrouwen van de burger in de overheid. Daarnaast willen wij de komende jaren de impact van ons toezicht vergroten door nog méér in dialoog te gaan met de toezichtontvangers. Daarmee kan een sterker lerend effect worden gerealiseerd.

Indicator:

- Eind 2024 kunnen we minstens 75% van de Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen als ‘voldoet’ beoordelen en is er geen die een ‘voldoet niet’ heeft gekregen.
(Beoordelingen: voldoet / voldoet gedeeltelijk / voldoet niet)

We stellen een nieuw beleidskader Toekomstbestendig Bestuur op, waarin de provinciale ambities worden vastgelegd. In het verlengde daarvan worden de bijbehorende indicatoren tegen het licht gehouden. In begroting 2024 wordt uitgegaan van de bestaande indicatoren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht

Toelichting

Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht.

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht	0	0	0	0

We beoordelen of Gemeenten, Waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen hun wettelijke taken uitvoeren conform de wet

Indicator	2024	2025	2026	2027
% toezichtontvangers dat door ons op één of meer toezichtsgebieden wordt beoordeeld	100% *	100% *	100% *	100% *

* Aantal toezichtontvangers op 1-1-2023: 101

We stimuleren dat toezichtontvangers van elkaar leren via toezicht

Interbestuurlijk Toezicht (IBT) voert behalve systematisch toezicht ook periodiek themaonderzoeken uit met betrekking tot actuele risicothema's. We delen uitkomsten en aanbevelingen door middel van beoordelingsbrieven, kleurenkaartjes, onderzoeksrapporten en tijdens regio- dan wel kennisbijeenkomsten. In lijn met wat het programma Agenda Toekomst (Interbestuurlijk) Toezicht voorstaat, willen we stimuleren dat toezichtontvangers van elkaar leren en best practices delen.

Indicator	2024	2025	2026	2027
Aantal georganiseerde regio/kennisbijeenkomsten	4	4	4	4

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

- Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2020-2023
- (Rijks) Beleidskader gemeentelijk herindeling 2018
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Brabant 2018 (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)
- Statenvoorstel Kennis & Onderzoek: Nota onderzoeksbeleid
- Bestuursopdracht 'Veilig en weerbaar Brabant'
- Beleidskader ontheffing verboden handelingen
- Beleidskader gezondheid
- Uitvoeringsagenda gezondheid
- Uitvoeringsagenda brede welvaart

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- INPA Huis van de Nederlandse Provincies
- Zuidelijke Rekenkamer

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

- Bij het huidige (demissionaire) kabinetsbeleid blijft onverminderd een grote financiële onzekerheid voor gemeenten voor het jaar 2026 en latere jaren. Voor het toezicht op de gemeentebegroting 2024 (per einde 2023) kan dit invloed hebben op de uitvoering en intensiteit van de rol van het financieel toezicht.

Wat mag het kosten?

Toelichting op de verschillen tussen de begroting 2024 en begroting 2023

Lasten

Onderdeel Brede Welvaart/Gezondheid

In afwachting van het nieuwe bestuursakkoord zijn er voor 2024 nog geen middelen in de begroting 2024 geraamd terwijl hiervoor in 2023 een bedrag van € 1,5 mln. aan budget was opgenomen.

Majeure projecten West-Brabant

Voor 2024 is een € 1,5 mln. hogere raming opgenomen dan in 2023 voor de uitgaven in verband met de nog lopende bestuursovereenkomsten met de gemeenten Halderberge en Steenbergen.

1. Bestuur en veiligheid

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2023	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	na wijz.	2024	2025	2026	2027
<u>Lasten</u>							
	Programmalasten	12.317 N	15.935 N	16.298 N	9.736 N	9.736 N	9.736 N
	Toerekening organisatiekosten	7.601 N	7.556 N	5.743 N	5.743 N	5.743 N	5.743 N
Totaal Lasten		19.918 N	23.491 N	22.041 N	15.479 N	15.479 N	15.479 N
<u>Baten</u>							
	Programmabaten	128 V	2 V	2 V	2 V	2 V	2 V
	Baten toerekening organisatiekosten	307 V	0	0	0	0	0
Totaal Baten		435 V	2 V	2 V	2 V	2 V	2 V
Saldo van baten en lasten		19.483 N	23.489 N	22.039 N	15.476 N	15.476 N	15.476 N
	Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0